

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2237/2025
16.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићев, чланова већа, у парници тужиоца малолетног АА из ..., кога заступа законска заступница – мајка ББ, чији је пуномоћник Олга Грујић, адвокат из ..., против тужене ВВ из ..., чији је пуномоћник Драгана Филиповић, адвокат из ..., ради заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији млт. тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 574/24 од 20.11.2024. године, у седници одржаној 16.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија малолетног тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 574/24 од 20.11.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови – Судска јединица Инђија П2 292/24 од 19.09.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев млт. тужиоца којим је тражио да се одреди мера заштите од насиља у породици тако што би се се забранило туженој да га контактира као жртву насиља и да му прилази на мање од 200 метара удаљености, те да јој се наложи да се уздржава од сваког другог безобзирног, дрског и злонамерног понашања, односно понашања којим угрожава његов спокој, с тим да одређена мера заштите од насиља у породици траје годину дана од дана доношења. Ставом другим изреке, обавезана је законска заступница млт. тужиоца да туженој на име трошкова поступка исплати износ од 234.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 574/24 од 20.11.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба млт. тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев млт. тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против судске одлуке донете у другом степену, млт. тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је дала одговор на ревизију.

Испитујући правилност и законитост побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане одлуке није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, млт. тужилац је рођен ... године. Правноснажном пресудом Основног суда у Старој Пазови – Судска јединица у Инђији П2 271/14 од 27.12. 2015. године разведен је брак родитеља млт. тужиоца, он је поверен мајци на самостално вршење родитељског права, уз уређење начина одржавања личних односа са оцем (који је касније два пута мењан по тужбама оца). По последњој пресуди истог суда П2 300/20 од 17.05.2021. године, оствариван је контакт између млт. тужиоца и његовог оца закључно са јулом месецом 2023. године у ..., где су живели отац и маћеха – овде тужена. Након тога, дана 15.08.2023. године уследило је подношење кривичне пријаве млт. тужиоца, преко мајке као зак. заступнице, против тужене ОЈТ Стара Пазова због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. КЗ извршеног учињеног у више наврата (16.04.2023. године, 19.05.2023. године и од 16.07.2023. године до 31.07.2023. године) и на различите начине (ударање по глави и леђима, говорење да је дебео и глуп, улажење на листу позива и поруке на његовом мобилном телефону, проверавање његових разговора са мајком, улажење у собу у којој он спава да би проверила да ли је користио телефон и да ли је разговарао са мајком, онемогућавање самосталних разговора са мајком, ограничавање количине тоалет папира и влажних марамица које може да користи приликом вршења велике нужде уз давање само пар листића, говорење да је појео влажне марамице те да исте не може да добије, више пута пресвлачење у његовом присуству скидањем грудњака преко мајице и извлачењем истог кроз отвор на мајици уз откривање груди). Решењем истог суда Нп-190/23 од 23.08.2023. године, на предлог ОЈТ Стара Пазова, продужене су хитне мере према туженој и то привремене мере забране да контактира жртву насиља и да јој прилази на период од 30 дана (са трајањем мера до 23.09.2023. године).

Према страначком исказу млт. тужиоца, у делу у којем му је првостепени суд поклонио веру, током распуста одлазио је у породично домаћинство оца (у коме је живео са овде туженом као супругом), тужена му је тада говорила да је дебео, пар пута га је ударила, али га то није болело, догађало се да је вршио велику нужду у гаћице, а да је од одвијања контаката са оцем ван куће пар пута ушао у очеву кућу у којој се тада налазила и маћеха али да између њих није било никаквих контаката. Из страначког исказа тужене, у делу у којем му првостепени суд поклонио веру, млт. тужиоцу је говорила да остави свој мобилни телефон на столу како га не би стално користио, а најчешће ради играња игрица, посебно касно увече када му је време да иде на спавање, али да му није забрањивала да телефон користи, нити да се јавља телефоном мајци док је код оца, а није му ни забрањивала да оде у другу собу па да се из исте јавља мајци, чак су му и она и отац често говорили да се јави мајци како иста не би помислила да они не брину о њему, само у шали му је говорила да је дебео, а на начин да су обоје дебели јер воле да једу, није му говорила да је глуп, него у ситуацији када није знао свој датум рођења иста му само говори да није глуп, да то може научити, а једном

приликом га је лупнула, односно мало ћушнула, тј. благо ударила по глави када се понашао тако да је могао да се оклизне, падне и повреди, а још једном је само то учинила када је била у другом стању, а он је нехотично ударио у стомак без намере да му нанесе телесну повреду, коју он и није имао, а што се тиче скидања грудњака у његовом присуству скидала га је тако што га је извлачила испод мајице, али на начин да му није показивала груди. Из исказа оца млт. тужиоца, саслушаног у својству сведока, утврђено је да га је мајка млт. тужиоца упозорила на његове проблеме у вези са вршењем велике нужде.

Из приложене медицинске документације Клиничког центра Војводина – Клиника за психијатрију (сачињеној од стране лекара специјалисте дечије и адолесцентне психијатрије и лекара специјалисте медицинске психологије), утврђено је да је у периоду од 25.09.2023. године закључно са 26.02.2024. године млт. тужилац био на лечењу код ових лекара, објективно је уредне спољашности, даје адекватне кратке одговоре, мисаони ток је повезан, актуелно је стабилан, уз савет да се јави Центру за социјални рад у циљу праћења и подршке и евентуалног уређења модела виђења са оцем, уз потребу да се уради психолошко тестирање у циљу процене когнитивног и општег актуелног функционисања, укључивања у третман дечијег психолога и укључивање у логопедски третман у циљу корекције дислалије. Према извештају др ГГ, специјалисте медицинске психологије, након обављеног испитивања и разговора насамо са млт. тужиоцем, био је изложен вршњачком задиркивању због присуства тешкоће говорне артикулације за поједине гласове, недовољно је уклопљен у вршњачку групу у школском разреду, дешавало му се да не контролише столицу код оца пет до шест пута „јер није могао више да трпи“, уздржавао се од одласка у тоалет због различитих навика око одржавања личне хигијене код куће и код оца, односе са мајком описује као добре, емоционално је привржен мајци, док има страх од очеве супруге, као и бојазан од оца, и не осећа се емоционално блиским са њим, те потврђује да га је очева супруга у неколико наврата ударила, као и да је изложен негативним коментарима родитеља једно о другом што ствара основ за потенцијални конфликт лојалности, али да не одбија контакт са оцем, актуелно нема показатеља отуђености од оца. У свом исказу пред судом навела је да се резултат лечења млт. тужиоца код ње испољио у смислу напретка везано за његово функционисање у школи, бољи успех у школи, бољи однос са вршњацима, а никаквог напретка нема када је реч о контакту са оцем у породичном домаћинству јер није уопште испољио спремност за то, само је понављао да се плаши да контакт остварује у породичном домаћинству оца, али иза тога није следило никакво детаљније објашњење за такве тврдње, при чему није рађено на успостављању контаката између детета и маћехе детета од стране лекара јер дете о томе није желело ништа детаљније да говори, нити је испољавало мотивацију да се у том правцу нешто мења.

Према налазу и мишљењу Центра за социјални рад „Дунав“ у Инђији од 15.09.2023. године, у периоду од 01.11.2021. године до 30.06.2023. године није било пријава неког облика насиља у породици млт. тужиоца, осим пријема службене белешке Полицијске станице Инђија по пријави овде тужене од 26.06.2023. године због вербалног узнемиравања од стране зак. заступнице млт. тужиоца. Центар је обавио индивидуални разговор са млт. тужиоцем дана 09.08.2023. године (по поднетој кривичној пријави мал. тужиоца против тужене за насиље у породици), и то у присуству мајке (с обзиром на то да је одбила да стручни тим обави насамо индивидуални разговор са њим, иако је у узрасту када се разговор може обавити на тај

начин), током којег се везано за постављена питања обраћао мајци речима „испричај ти боље знаш“, а да је сам навео да није задовољан боравком код оца, да отац већи део дана ради, да углавном проводи време са маћехом и братом по оцу (који има ... месеци), да је за Божић маћеха пред њим скидала грудњак, да му не да да прича преко телефона са мајком у одвојеној соби и да га је пар пута ћушкала руком на шта отац није обратио пажњу. Предлог Центра је да се млт. тужилац од стране суда упути у специјализовану установу ради психолошког вештачења како би се извршила процена веродостојности његовог исказа, односно да ли постоје оправдани разлози за изрицање тражених мера заштите од насиља у породици, због чега није у могућности да се изјасни о сврсисходности изрицања предложених мера.

Према допунском налазу и мишљењу Центра за социјални рад „Дунав“ у Инђији од 11.03.2024. године, датом по захтеву суда јер зак. заступница млт. тужиоца није поступила по налозима суда да уплати трошкове вештачења преко Института за ментално здравље у Београду, због чега тај доказ није било могуће извести, у периоду од краја јула месеца 2023. године па до 23.01.2024. године млт. тужилац се са оцем видео само три пута и то ван простора очевог породичног домаћинства у коме отац живи са туженом и млт. сином из ванбрачне заједнице, а од 23.01.2024. године и даље путем видео позива једном недељно у периоду од три месеца у просторијама органа старатељства у зависности од школских смена детета. Контакти се одвијају на задовољавајући начин (према плану), родитељи су показали задовољавајући ниво родитељске сарадње, млт. тужилац редовно иде код специјалисте из медицинске психологије и специјалисте дечије и адолесцентне психијатрије, задовољан је контактима са оцем и млађим братом, уз испољавање отпора ка одласку у домаћинство оца због лоших искустава са његовом супругом (према извештају КЦ Војводине – Клиника за психијатрију), мајка млт. тужиоца је остварила сарадњу са школским педагогом. У овом периоду, њихов контакт је био уређен привременом мером по предлогу Центра у другом судском поступку за измену одлуке о уређењу личних односа између млт. тужиоца и оца, с тим да се прати све до 23.04.2024. године од стране органа старатељства. У обављеном индивидуалном разговору са млт. тужиоцем уочено је да је у довољној мери сарадљив, опуштен и комуникативан, актуелно живи у безбедном и емотивно стабилном породичном окружењу, има контакт са оцем и братом по оцу ван породичног окружења оца, остаје на становишту да му актуелни контакт са оцем одговара и да са оцем није причао о односу са маћехом, сходно чему је дато мишљење да није сврсисходно изрицање мере заштите од насиља у породици. Додатно Центар је у допунском налазу и мишљењу навео да је пресудом Прекршајног суда у Руми – Одељење у Инђији водитељка случаја ДД, запослена у Центру као стручни радник, ослобођена од одговорности због прекршаја из члана 36. став 2. Закона о спречавању насиља у породици односно због непоступања сагласно одредби члана 13. став 2. наведеног закона јер није доказано да је учинила прекршај за који је против ње поднет захтев за покретање прекршајног поступка (од стране зак. заступнице млт. тужиоца).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили као неоснован тужбени захтев, с позивом на чланове 197. и 189. став 1. Породичног закона, јер изведеним доказима није утврђено да је било насиља у породици односно да је тужена својим радњама угрожавала телесни интегритет, душевно здравље или спокојство млт. тужиоца, због чега није сврсисходно одређивање мера заштита од насиља у породици. Посебно су имали у виду утврђену чињеницу да од јула месеца

2023. године млт. тужилац нема контакте са туженом, између осталог, и због тога што је поново реуспостављен нови модел остваривања личних контаката са његовим оцем који се одвија почев од 23.01.2024. године са намером праћења све до 23.04.2024. године под контролисаним условима од стране Центра за социјални рад у Инђији, који је према процени тог органа старатељства у интересу млт. тужиоца и који ће се конкретизовати у поступку који се води код истог у предмету П2 402/23 ради измене одлуке о личним контактима детета и оца.

По оцени Врховног суда, побијана другостепена одлука је заснована на правилној примени материјалног права.

Према члану 197. Породичног закона став 1., под насиљем у породици подразумева се понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно стање и спокојство другог члана породице, док се у ставу 2. истог члана, наводе карактеристичне видове насиља у породици који се у пракси најчешће испољавају, уз одређене да се насиљем у породици сматра свако дрско, безобзирно, злонамерно понашање које један члан породице испољава према другом члану породице. Према члану 198. став 1. истог закона, против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите против насиља у породици којим се привремено забрању или ограничава одржавање личних односа са другим члановима породице.

Према члану 286. Породичног закона, ако орган старатељства није покренуо поступак у спору за заштиту од насиља у породици, суд може затражити од органа старатељства да пружи помоћ у прибављању потребних доказа и да изнесе своје мишљење о сврсисходности тражене мере.

Према утврђеном чињеничном стању, у периоду од априла/маја 2023. године закључно са јулом 2023. године током којег се одвијало одржавање личних односа млт. тужиоца са оцем у домаћинству оца (по правноснажној пресуди Основног суда у Старој Пазови – Судска јединица у Инђији П2 300/20 од 17.05.2021. године), дошло је до неколико инцидентних ситуација у комуникацији између млт. тужиоца и овде тужене – у то време ванбрачне супруге његовог оца. Млт. тужилац (тада у узрасту од ... година) је тешко поднео испољене облике понашања тужене према њему у то време (ћушкање, критика, опомињање) и пред њим (пресвлачење и др.), што је поделио са својом мајком, не и са оцем, одбијајући да о томе касније прича и са психологом. То је резултирало подношењем кривичне пријаве од стране млт. тужиоца, преко законске заступнице, ОЈТ Стара Пазова због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. КЗ извршеног од стране тужене на његову штету на различите начине и у више наврата током 2023. године (ближе изложено у кривичној пријави), а која је током трајања овог парничног поступка одбачена.

Сагледавајући све околности конкретног случаја, и по ставу Врховног суда, правилно су нижестепени судови закључили да су испољени облици понашања тужене према млт. тужиоцу 2023. године (ћушкање, критика, опомињање и др.) били изоловани инциденти условљени околностима у којима су се тада налазили и млт. тужилац (са својим навикама у погледу коришћења мобилног телефона, одласка на спавања, исхране, одржавања личне хигијене и др.) и тужена (која се у одсуству супруга нашла у ситуацији да преузме бригу о његовом млт. детету у

преадолесцентном периоду, при чему је била и трудна). Пре савега радило се о изолованим инцидентима, у више различитих временски просторно одвојених животних ситуација који се не могу квалификовати као радње породичног насиља. Тужена није порицала да су се неки од тих догађаја наведених у кривичној пријави и у тужби поднетој у овој правној ствари заиста збили (ћушкање, критика, шала, опомињање), док је друге негирала (забрана млт. тужиоцу да користи телефон и да разговара са мајком, показивање груди), дајући разложно и смислено објашњење зашто је до истих дошло, посебно образложивши када је и у ком контексту дошло до тих облика понашања које је мал. тужилац доживео као увреду, односно ћушкања у два наврата или обнаживања тужене у његовом присуству са намером.

Наиме, отац млт. тужиоца је део времена које је било одређено за одржавање личних контаката у његовој породици био одсутан због посла (суботом), због чега је бригу о његовом детету из другог брака преузела тужена. С тога је разумљиво да је иста морала поступати одговорно, а да то понекад подразумева и озбиљност у наступу, приликом изреченог прекора или исказане примедбе, па и незадовољства неким поступцима млт. тужиоца, али у сваком случају добронамерно, а никако безобзирно. Тужена такође није млт. тужиоцу изговорила речи непримерене његовом узрасту или оне којима се вређају његови част и достојанство, а оне које је јесте изговорила употребила је у одређеном контексту, па и у шали наводећи тако на пример да је и „она као млт. тужилац дебела зато што воли да једе“. Није се ни недолично понашала у његовом присуству, није га је ударала и наносила му телесне повреде, нити је имала такву намеру. Објаснила је да је млт. тужиоца два пута лупнула тј. благо ударила („ћушнула“) по глави без намере да му нанесе телесну повреду, коју није ни имао, објашњавајући разлоге за то: једном приликом када се понашао тако да је могао да се оклизне, падне и повреди, а други пут када је била у другом стању, а млт. тужилац је нехотично ударио у стомак, па стога такви поступци нису имали насилни карактер, а изазвани су одређеним непромишљеним поступцима млт. тужиоца. Инцидент у вези са скидањем грудњака у његовом присуству тужена је објаснила тиме што га је скидала извлачењем испод мајице, али не на начин да је детету показивала груди.

Код изнетог, реаговање тужене у свим наведеним ситуацијама је оправдано разлозима опрезности, бриге, тренутним околностима у којој су се обоје нашли, стањем у којем се налазила у то време (трудноћа) и било је саветодавног карактера, никако злонамерно, а као последица заједничког живота у истом домаћинству са млт. тужиоцем о којем је несумњиво она бринула док му се отац налази на послу.

Наводима ревизије понављају се наводи који су били истицани у жалби и који су били предмет правилне оцене од стране другостепеног суда што се, између осталог, односи и на потребу изузимања ДД, социјалне раднице Центра за социјални рад у Инђији, која је учествовала у давању налаза и мишљења у овој правној ствари а због прекршајног поступка који је против ње у току (због поднете поднете прекршајне пријаве против ње од стране млт. тужиоца због повреде одредбе члана 36. став 2. Закона о спречавању насиља у породици). С тим у вези правилно је од стране другостепеног суда цењено да је решењем првостепеног суда П2 419/23 од 01.09.2023. године донетог у овој правној ствари (пре прибављања налаза и мишљења Центра за социјални рад у Инђији) одбачен као недозвољен захтев млт. тужиоца за изузеће овог Центра. Ревизијом се указује да је укинута пресуда Прекршјаног суда у Руми којом је водитељ случаја ДД ослобођена од одговорности да је учииила прекршај за који је

поднета пријава (о овој пресуди је Центар известио суд у допуни налаза и мишљења). Међутим, ово није од утицаја на другачију одлуку, јер је у давању налаза и мишљења учествовао стручни тим Центра који је, поред социјалног радника, обухватао дипл. психолога, дипл. педагога и дипл. правника, уз учешће супервизора – дипл. спец. педагога. Од стране другостепеног суда је правилно цењена и чињеница да је туженој изречена хитна мера заштите од насиља у породици од стране полиције која траје кратко и изриче се као хитна превентивна мера аутоматски по пријави, као и да је у међувремену одбачена поднета кривична пријава против тужене због кривичног дела насиље у породици.

При томе, супротно наводима ревизије, мишљење органа старатељства, прибављено у смислу члана 286. Породичног закона, за суд нема обавезујући карактер. И према ставу Врховног суда, то само један од доказа на основу којег суд утврђује битне чињенице, међу којима су и искази парничних странака и сведока посебно оних који су непосредн очевидци насиља у породици. У конкретном случају, оценом исказа парничних странака (у делу у којем је њиховим исказима првостепени суд поконио веру) и извођењем других доказа (прибављање медицинске документације за мал. тужиоца, саслушање родитеља мал. тужилаца у својству сведока, саслушање лекара код којег се мал. тужилац лечи у својству сведока, прибављање налаза и мишљење надлежног органа старатељства), утврђене су све битне чињенице од значаја за правилну примену материјалног права.

С тим у вези, правилно је оцењено од стране другостепеног суда и да неизвођење доказа вештачењем преко вештака дечије психологије Теодоре Винчић (на околност веродостојности исказа млт. тужиоца), по предлогу тужилачке стране у овој парници, није од утицаја на правилност и законитост побијане другостепене пресуде. Ово стога што је правилно ценио да је првостепени суд одбио извођење овог доказа решењем на рочишту одржаном 17.04.2024. године, за шта је у својој одлуци дао разлоге. Супротно наводима ревизије, суд током поступка изводи доказе које сматра битним за доношење одлуке, а сходно томе и одбија оне доказне предлоге које не сматра битним за доношење одлуке. Без обзира на то што се у конкретном случају ради о спору у вези са породичним односима у којем доминира истражно начело, за потпуно и правилно утврђено чињенично стање није било неопходно да се одреди поменуто вештачење. Смисао предлога за спровођење психолошког вештачења је био да се процени веродостојност исказа млт. тужиоца са којим (због противљења његове законске заступнице) стручни тим Центра за социјални рад први пут није могао да насамо са њим обави индивидуални разговор и није могао са сигурношћу да се изјасни о постојању насиља у породици и сврсисходности предложених мера. Због тога је првостепени суд одредио вештачење по предлогу и упуту Центра путем специјализоване установе, а који доказ није извео јер зак. заступница млт. тужиоца није предујмила трошкове истог (ни након продужења рока за уплату), због чега се суд поново обратио Центру за социјални рад ради допуне налаза. Како је након тога стручни тим Центра (у којом је и психолог) обавио индивидуални разговор са млт. тужиоцем без проблема (дана 06.03.2024. године), на основу истог је сачињен и достављен допунски налаз и мишљење од 11.03.2024. године из кога произлази да је закључак стручног тима да није сврсисходно изрицање мере заштите од насиља у породици.

Из наведених разлога Врховни суд је одлучио као у изреци применом члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа-судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић